

Ҳадис дарслари (158-дарс). Илм талаб қилиш улуғ даража

Ҳадис
ДАРСЛАРИ

158-ДАРС

Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф роҳимаҳуллоҳнинг «Ҳадис ва ҳаёт» туркум китоби асосида бериб борилади. Мавзуларнинг тўлиқ матни билан танишиш учун китобнинг ўзига мурожаат қилиш тавсия этилади.

17:00 / 27.10.2021 3045

هَيَلَع هَلَلِى لَصِه لَل لُؤْسَرُتْ عَمَسْ : اَلْ اَقُوْهُ نَعُ هَلَلِى لَصِرْ اَدْرَدَلِى بَا نَع
اَقِي رَطُهَل هَلَلِى لَسْ اَمْلَعِ هِي فِى غَتْبِي اَقِي رَطَا كَلَسْ نَم : لُؤْقِي مَلَسُو
نَاو ، اَمْلَعَلِى بِل اَطَل اَضِرْ اَهَتْ حَنْجَا عَضَتَلْ اَكْئِى اَلْمَلَا نَاو ، اَهَنْجَلِى اَلِى
نَاتِي خَلِى اَتْحَضْرَا لِي فِى نَمُوْتِ اَوْمَسْ لِي فِى نَمُ هَلْ رُفْعَتْ سَيَلْ مَلْ اَعْلَا
رِئِاسِ اَلِى رَمَقُلَا لَصَفَا كِ دِبَا اَلِى اَلِى مَلْ اَعْلَا لُصَفَا ، اَمْلَا لِي
اَلْوَا رَانِي دَاوْتَرُوِي مَلْ اَيْبُنْ اَلَا نَا اَيْبُنْ اَلَا اُتَرُوْ اَمْلَعْلَا نَا ، اَبْ اَوَكُلْ
دُوَادُ وُبَا هَاوَرِ ، رِفَاوِ طَحَبْ دَحَا ، وَبْ دَحَا نَمَفْ مَلْ اَعْلَا اَوْتَرُوْ اَمْنَا اَمْرُو
طَفَلْ اَلْ اَهَلُوِي دِمْرْتَلَاو

Абу Дардо розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«У киши Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг: «Ким илм талаб қилиш йўлига юрса, Аллоҳ унга жаннат йўлини осон қилиб қўяди. Албатта, фаришталар толиби илмни рози қилиш учун қанотларини қўядилар. Албатта, олимга осмондаги зотлар, ердаги зотлар, ҳатто сувдаги балиқлар ҳам истиффор айтадилар. Олимнинг обиддан фазли худди ойнинг бошқа юлдузлардан фазлига ўхшайди. Албатта, олимлар анбиёларнинг меросхўрларидир. Албатта, анбиёлар динорни ҳам, дирҳамни ҳам мерос қолдирмаганлар. Албатта, улар илмни мерос қолдирганлар. Ким ўшани олса, улуғ насибани олибди», деганларини эшитдим, деган эканлар».

Абу Довуд ва Термизий ривоят ривоят қилганлар.

Лафз Термизийники.

Шарҳ:

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ўзларининг бу ҳадисларида илм талаб қилиш билан бирга, илмнинг ва олим одамнинг фазлини баён қилиб бермоқдалар.

Абу Дардо розияллоҳу анҳу умрларининг охирида Дамашқда яшаган эканлар. Бир куни ҳузурларига мадиналик бир одам келибди. Абу Дардо розияллоҳу анҳу унга: «Сени бу ерга нима келтирди?» дебдилар. У киши: «Мени фақатгина сендан эшитган бир ҳадисим келтирди», деб жавоб берибди. Ана шунда Абу Дардо розияллоҳу анҳу ушбу ҳадисни айтибдилар:

«Ким илм талаб қилиш йўлига юрса, Аллоҳ унга жаннат йўлини осон қилиб қўяди».

«Албатта, фаришталар толиби илмни рози қилиш учун қанотларини қўядилар».

Баъзи таъвилларда «уларнинг оёқ остиларига қанотларини қўядилар», дейилган. Бошқа бир таъвилда эса «фаришталар учишдан тўхтаб, илм билан машғул кишиларни ўраб оладилар, уларнинг раҳматлари ва нурларидан иқтибос олишга уринадилар», дейилган. Нима бўлганда ҳам, ушбу жумла толиби илмларнинг Исломда қадрлари баландлиги ва илм талаб қилиш улуғ даража эканлигини кўрсатади.

«Албатта, олимга осмондаги зотлар, ердаги зотлар, ҳатто сувдаги балиқлар ҳам истиффор айтадилар».

«Осмонлардаги зотлар»дан мурод – фаришталар. «ердаги зотлар»дан мурод – инсу жин ва ҳайвонлар. Истиффор айтиш эса бировнинг ҳаққига дуо қилишдир. Олим киши илм олганлиги учун, одамларни Аллоҳнинг йўлига чақирганлиги ва ҳидоятга бошлаганлиги учун Аллоҳ таоло уни яхши кўради. Шунинг учун ҳам унинг муҳаббатини фаришталарга, бутун махлуқотларга солади. Шу муҳаббат туфайли улар олимнинг ҳаққига дуо қиладилар. Бу эса дийний илмлар олими бўлиш нақадар фазл эканлигини кўрсатади.

«Олимнинг обиддан фазли худди оининг бошқа юлдузлардан фазлига ўхшайди».

Олим – дийний илмларни яхши билувчи шахс. Обид – ибодат қилувчи, доимо ўзи учун ибодат билан машғул киши. Осмонга қараган одамга ой катта билиб кўринади, у ер юзига нур сочади. Юлдузлар эса кичкина бўлиб кўринади, уларнинг нури ўз атрофини зўрға ёритаётгандек кўринади. Қоронғу кечада осмонга боққан инсон ойнанинг юлдузлардан қанчалик афзал эканлигини дарҳол мулоҳаза қилади. Олим кишининг фазли ҳам шундайдир. Обидлар юлдузлар каби фақат ўзлари учун ёруғлик чиқарсалар, олим киши қоронғу кечада нур сочган ой каби жоҳилият зулматида юрган одамларга Ислом ҳидояти нурини сочади. Обиднинг манфаати фақат ўзи учун бўлса, олимнинг манфаати ҳамма учун бўлади.

«Албатта, олимлар анбиёларнинг меросхўрларидир».

Мана шу жумла бу ерда гап дийний олимлар ҳақида кетаётганига далолатдир. Демак, уламоларимиз оддий кишилар эмас, пайғамбарларнинг меросхўрларидир.

«Албатта, анбиёлар динорни ҳам, дирҳамни ҳам мерос қолдирмаганлар».

Чунки уларга Аллоҳ таоло молу дунё эмас, илм берган эди. Шунинг учун ҳам:

«Албатта, улар илмни мерос қолдирганлар».

Жумладан, Пайғамбаримиз Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳам фақат илмни мерос қилиб қолдирганлар.

«Ким ўшани олса, улуғ насибани олибди».

Яъни, қайси бир одам ўша пайғамбарлардан мерос қолган илмни олса, улуғ насибани олган бўлади. Пайғамбарлар меросидан ҳам улуғ насиба бўлиши мумкинми?!

Ушбу ҳадисдан олинадиган фойдаларимиз:

1. Илм талаб қилиш йўлида юриш лозимлиги.
2. Илм талаби йўлидагиларга Аллоҳ таоло жаннат йўлини осон қилиши.
3. Фаришталар толиби илмни рози қилиш учун қанотларини унинг оёғи остига қўйишлари, учишдан тўхтаб, толиби илмларни қуршаб, уларни ўраб турган раҳматдан баҳраманд бўлишга уринишлари.
4. Олим кишига осмондаги зотлар – фаришталарнинг дуо қилишлари.

5. Олим кишига ердаги зотлар – одамлардан ўзини билган, одам васфини йўқотмаганлари, жинлар ва ҳайвонларнинг дуо қилиши.
6. Олим кишига ҳаттоки сувдаги балиқлар ҳам дуо қилиши.
7. Олим кишининг обид кишидан кўп марта афзаллиги.
8. Дийний олимлар пайғамбарларнинг меросхўрлари эканлиги.
9. Пайғамбарларнинг динор ёки дирҳам мерос қолдирмаганликлари.
10. Пайғамбарлар илмни мерос қолдирганлари.
11. Пайғамбарлар мероси бўлмиш дийний илмни олган кишилар улўф насибани олган бўлишлари.

«Ҳадис ва ҳаёт» китоби асосида тайёрланди